

Lothariigici territorii regiam habuisse. Idem Gelen., lib. 1 de Magnitudine Colonie Agripp., syntag. 3, contendit Coloniam Agrippinam caput et metropolim regni Austrasie fuisse sub omnibus regibus a Theoderico I ad sanctum Sigebertum : et : « Ne dubites, addit, de metropoleos in Austrasia dignitate et prerogativa ; advertito Dagoberti filium Sigebertum regni-que administrationem in sancti Cuniberti Ubiorum praesulis arbitratu et manu fuisse. » Haec ille, quae ita praescribit Fredeg., in Chron. 53, ut Cunibertum Colonie urbis pontificem, et Adalgiselum ducem palatii ad regnum gubernandum institutos concedat ; regem tamen Sigebertum asserat sedem Metis civitate habuisse, quo Colonie saepius sanctus Cunibertus itarit, diutiusque moratus fuerit. Exemplar etiam testamenti sui Dagoberti rex, ab utroque filio sancto Sigeberto et Clodoveo subscriptum, Metis constituendum dirigi praecipit, ad urbem, scilicet, regiam, non Coloniam, non Andernacum, non Aquigrani, aut ad alium illustrem Austrasiorum locum. De hoc testamento legendus Aimoin., lib. iv, cap. 30. Eadem sancti Sigeberti regia in urbe Metensi statuitur in Vita sancti Hadelini a Notgero conscripta, 3 Febr., et infra in propriis ejus Actis, in quibus etiam dicitur in sancti Martini monasterio ad Mosellam ab eo exstructo sepultus.

Obitus diem assignant eadem Acta Kalend. Februarias, ad quas nomen ejus ascriptum Auctario Usuardi a Carthus. Colon., et Molano. Illi : « Methis, aiunt, Sigeberti confessoris. » Hic vero : « Metis civitate, Sigeberti regis et confessoris, qui inter alias virtutes viginti monasteria exstruxit. » Idem Molan. pluribus de eodem agit in Natalibus sanctor. Belgii, sub hoc titulo : *De sancto Sigeberto confessore, ege Austrasie* ; tum : « Metis civitate, depositio sancti Sigeberti regis, confessoris Christi, etc. » Prolata dein Vitae epitome continenter sanctum appellat. Petrus Galesin. in suo Martyrol. : « Metis, inquit, sancti Sigeberti regis et confessoris, qui tum aliis multis admirandae pietatis officiis, tum hoc illustris existit, quod monasteria viginti exaedificavit. » Celebrant

A eundem Miræus in Fastis Belgicis, Gelenius in Fastis Colonensib., Canis. in Martyrol. Germanico, Ghinius in Natal. sanctor. canonicor., Ferrar. in Catalogo generali sanctor., et varii in Auctario ad Martyrol. Rom. Belgico et Gallico sermone. Saussaius, in Martyrol. Gallic. eum postridie, seu iv Nonas Februariar., refert hoc elogio : « Metis sancti Sigeberti regis Austrasie et confessoris, qui Dei cultus studiosus amplificator viginti monasteria construxit, inque ecclesias et pauperes profusas elemosynas erogavit : ob quae merita, praecelsaque alia pietatis opera, pro terreno re:mo caeleste consecutus est. Cuius corpus in ecclesia sancti Martini ab ipso fundata conditum, miraculis mox a tumultatione refluxit, postque annos inde quingentos repertum est, non sine omnium spectantium admiratione, incorruptum. » Haec Saussaius.

De exstructis ab eo monasteriis infra agemus. Post dictum Metenses sancti Martini eminent apud Ardennates Stabulense et Malmundariense, in quorum templis altaria visuntur sancto Sigeberto dicata, quem regio more coronatum, et paludamento liliis intexto decorum, duas manibus gestantem ecclesias, repraesentant imagines cum coloribus tum scalpro delineatae : colitur autem ibidem hisce Kal. Febr., sub praecipuo ritu et campanarum maximarum pulsu. Festum translationis corporis, sub an. Chr. 1063 factae, recolitur pridie Kal. Julii apud Molan., in Natal. sanctor. Belgii, Carthus. Colon., in Auctario Usuardi, et Canis., in Martyr. Germanico : « Methis translatio sancti Sigeberti confessoris, de quo 1 Febr. actum. » Cultum antiquum confirmant tum miraculorum ad ejus sepulcrum olim perpetratorum historia, tum, ut in ea refertur, nomen ejus sacris litanis insertum. Baron., ad an. 658, n. 3, ad imitandum proponit « Sigebertum, laudatissimum principem, æqui amantissimum, et religionis observantissimum ; » qui « pace bene usus, cum ab externis et civilibus bellis quiesceret, sese totum monasteriis Corigendis aliisque pietatis operibus mancipavit. »

S. SIGEBERTI REGIS

VITA,

AUCTORE SIGEBERTO MONACHO GEMBLACENSI.

(Ex Bolland., tom. I.)

CAPUT PRIMUM.

Sancti Sigeberti majores, Nativitas.

1. Anno dominicæ Incarnationis quingentesimo octogesimo (a) sexto (b) Lotharius Secundus, Chilperici regis et Fredegundis filius, in Francia admodum (c) puer regnare cepit. Qui postquam ad intelligibilem ætatem venit, honestati morum studere cepit. Unde a Deo exaltatus, eo usque processit, ut monarchiam regni Francorum mereretur accipere solus. Hic anno regni sui tricesimo nono Dagobertum filium suum in consortium regni ascivit ; et ne regiae potestatis licentia, et juvenilis ætatis intempe-

rantia exorbitaret a via rectitudinis, ei viros potentia et sanctitate claros substituit, sanctum, scilicet, (d) Arnulphum, ex majore domus metensem episcopum, et (e) Pipinum majorem domus, tunc temporis cunctis aulicis præminentem potentia et prudentia. Istis Dagobertus utens tutoribus regnum Francorum propagavit latius, et maxime ad debellandos Saxones laboravit intentius, qui fines regni sui crebris fatigabant excursibus. Quos auxilio patris sui Lotharii ita devicit, ut et regem eorum Bertholdum perimeret, et omnes Saxones, mensuram gladii sui excedentes, gladio trucidaret (f).

2. Tam bonis Dagobertus rex usus principiis, post

gobertus, sed ex filia ejus Blithilde.

(e) Colitur 21 Febr. ; pater sanctæ Begghæ nuptæ Ansigiso filio sancti Arnulphi.

(f) Ea pluribus describit monachus sancti Dionysii in Gestis Dagoberti, cap. 14.

(a) Imo quarto, non septimo, ut Baronius cum Chronico Sigeberti.

(b) Antiquioribus Clotarius Francorum monarcha factus anno 613.

(c) Ætatis mense quarto (Greg. Turon., l. vii, c. 7).

(d) Colitur 18 Jul. ; pronepos Clotarii I sicut Da-

mortem (a) patris sui coepit paulatim resilire a proposito æquitatis; et consilii Pipini principis, et (b) Cuniberti archiepiscopi Coloniensis, quem idem Pipinus post decessum sancti Arnulphi unanimum sibi amicum, et intimum suis elegerat consiliis. Nam, quamvis (c) Dagobertus rex esset egregius bellator, sacerdotum Dei et Ecclesiarum pius amator, pauperum Christi largus sublevator et multarum bonarum artium executor; tamen carnalis incontinentiæ morbo nimis laborabat, unde et claritudinis nominis sui fœdam infamiæ notam contraxerat, et (quod gravius erat) Regis regum iram contra se accenderat. (d) Reginas enim suas fictis ex causis alias pro aliis repudiabat, ipsis quoque desponsatis pellicum amores superducebat. Et quamvis adeo delictus esset carnali commercio, nullam tamen spem propagandæ posteritatis habebat, ex nulla tot uxorum filio suscepto.

3. Permaxime ergo rex dolebat, quia se Dei offensam incurrere sentiebat: præsertim quod ex regio patrum suorum semine nullum sciebat superesse, præter se et fratrem suum Charibertum: qui Charibertus propter simplicitatem nimiam minus idoneus erat ad regni gubernaculum. Sed quamvis de prolis prosperitate, non tamen desperans de Dei miseratione, præcordialiter eum deprecabatur, ut sibi ex ejus notu filius daretur, qui sibi in regimine regni subrogaretur. Justus et pius Dominus, qui hominum erratibus ad iram attrahitur, precibus etiam humilium ad misericordiam reducit. Rex siquidem Dagobertus, dum circumiret Austrasiam (e) novo [nono?] anno regni sui, pellem quamdam (f) Ragnetrudem nomine, vultus elegantia laudabilem, genere etiam inter Austrasios non ignobilem, cum regii cultus honore sibi uxorem junxit; quæ, Deo volente, eodem anno ei genuit filium.

CAPUT II.

Baptismus. Educatio.

4. (g) Rex, hoc lætificatus nuntio, volvere coepit animo cui sanctorum virorum potius hunc puerum traderet, qui eum sacro baptismo regenerare deberet. Erant eo tempore in Francorum regno multi apud Deum et homines sanctitate prædicabiles et virtutibus. Inter quos sanctus Amandus Elnonensis clarebat gloriosius: qui, ex Aquitania oriundus, Christum, relictis omnibus, sequabatur, et labores voluntariæ peregrinationis instantia divinæ prædicationis consolabatur, et

(e) Obiit Clotarius ann. 628, non 631, ut volunt Sigebertus, Baron., alii.

(b) Colitur 13 Novemb.

(c) Post monachum sancti Dionysii, nuper de virtutibus ejus scripsit Jodocus Coccius noster, sed non optatam ubique asesecutus antiquorum mentem.

(d) Repudiata legitima uxore, tres assumpsit ad instar reginas et plurimas concubinas (Apud Fredeg., c. 58).

(e) Imo octavo, apud Fredeg., cap. 59, aliosque. Is erat annus Chr. 635, non 639 a Baron. positus.

(f) Aliis Ragnetrudem, quam e pellicum grege frustra amandare conatur Coccius, cap. 42.

(g) Desunt hæc de baptismo in priore Vita apud Duchesne, desumpta fere ex Vita sancti Amandi

A ejus cultu seges uberrima per Franciam in horrea Christi congregabatur. Ad hunc perquirendum per diversa discurrunt nuntii, ad festinantis regis edictum. Is Amandus jamdudum, quia solus omnium sacerdotum non timuerat regem redarguere pro capitalibus criminibus, jubente eo, cum injuria de regno ejus fuerat expulsus, et in remotioribus Franciæ locis verbum Dei prædicabat gentibus. Tandem reperitur, et ut regem ad eam quantocius admonetur. Ille memorans præceptum apostoli, quod omnis anima potestibus sublimioribus debeat subjici (Rom. xiii, 1), venit ad regem, in villa (h) Clipiaco morantem. Viso rex beatissimo Amando, magno repletus est gaudio, prostratusque pedibus ejus, deprecabatur ut tanto sceleri, quod in eum perpetraverat, veniam largiri dignaretur. At ille, ut erat mitissimus, citius eum elevavit a terra, atque clementissime indulisit. Tunc rex ad sanctum ait: Pœnitet me quod stulte adversum te egerim. Precor ergo ut ne inmemeris injuriæ quam tibi irrogavi, atque præcæm meam, quam a te postulo, non dedigneris annuere. Dedit Deus mihi filium, non meis præcedentibus meritis, precorque ut eum sacro digneris abluere baptismo, atque in filium tibi spiritualem accipere. Quod vir Domini vehementer renuit, scilicet, sciens scriptum esse, militantem Deo non oportere implicari secularibus negotiis (II Tim. viii, 4), et quietum atque remotum, non debere regia frequentare palatia, et e conspectu regis abscessit. Rursum rex misit ad eum viros illustres, tunc in laicali habitu palatio deservientes (i), Audoenum, scilicet, post Rothomagi episcopum, et Eligium, post Noviomini episcopum. Ili humiliter virum Dei petierunt, ut precibus regis daret assensum, atque filium ipsius sacro dignaretur diluere fonte, et ut eum enutrire, atque lege imbueret divina quantocius assentiret, dicentes quod si hoc vir Domini non renueret, per hanc familiaritatem libentius in regno illius, vel ubicunque eligeret, licentiam prædicandi haberet, seu nationes quamplures per hanc gratiam se posse conquirere fatebantur. Tandem ergo fatigatus precibus amborum, facturum se esse promisit.

5. Audiens autem rex quod vir sanctus precibus D ejus annuerat, puerum adduci præcipit: (j) ipse vero Aurelianis contendit: ubi ei frater suus Charibertus ad hoc ipsum, ut filium ejus de sacro lavacro per Baudemundum explicanda 6 Februarii. Hujus loco hæc verba solum leguntur: Quem sacro fonte regeneratum Sigebertum nominavit.

(h) Clipiacum, villa regalis non procul Parisiis, in qua Dagobertus Gomadrudem in conjugem acceperat (Apud Fredegarium, cap. 55).

(i) Baudemundus Dadonem; colitur 24 Augusti; at sanctus Eligius 1 Decemb. Cujus ille Vitam scripsit.

(j) Hæc de urbe Aurelianensi et rege Chariberto ex Fredegario, c. 62, inserta. « Charibertus, inquit, Aurelianis veniens Sigebertum de sancto lavacro ex cepit. » Aimonius, lib. iv, cap. 20, addit Dagobertum etiam adfuisse.

acciperet, occurrit. Ibi puer affertur, qui non plusquam (a) quadraginta dies ab ortu suo habere ferebatur. Quem accipiens vir sanctus sacris mysteriis initiandum, cum benedictione solemnī eum fecit catechumenum. Cumque finita benedictione nemo ex circumstantibus respondisset, Amen; aperuit Deus os infantis, atque cunctis audientibus clara voce respondit, Amen. Statimque eum regenerans sacro baptismo, Sigebertum eum nominavit, eumque ipse cum Chariberto fratre regis de sacro fonte suscepit. Super hoc rex cum omni exercitu magno tripudians gaudio, dehinc sanctum virum habitum in magnæ venerationis loco (b), non multo post inthronizavit eum in Trajectensis Ecclesiæ solio. O mirram Dei gratiam! o prædicabilem ejus potentiam! Quis non in ejus laudem exclamet? quis non super divitiis bonitatis ejus exsultet? Qui olim Jeremiam prophetam in utero matris sanctificavi, cujus spiritu afflatus cum matre sua, plusquam propheta Joannes exsultavit, et nondum natus præco nasciturum Regem prævidens gratulando salutavit; ipse etiam modo recens nato puero per os sancti præsulis charisma spiritualis benedictionis infudit, et quod sibi vas electionis esset futurus, per ejusdem ostendit miraculum: quem mox ut originalis peccati ablutus est macula, Spiritus sancti perfudit gratia. Vere benedictus per omnia, per quem nomen Domini adhuc benedicatur in Ecclesia, et benedicatur in sæcula.

6. (c) Aut vix, aut nunquam invidiam effugit gloria. Pipinus major domus, qui caute et prudenter se agebat in cunctis regni vel palatii negotiis, bonus in consiliis, fortitudine terribilis, cultu justitiæ et fidei proposito per omnia laudabilis, quo magis omnes gloria anteibat, eo majorem omnium pene Austrasiorum contra se invidiam confaverat, observantibus æmulis, ut amoverent eum a latere regis, ut aut disjungerent eum a regis corde, aut facerent eum plecti morte. Sed ille callens moderari animo suo, noluit vinci a malo, sed vicit malum in honore. Nam ut se et omne regnum absolveret discordiæ scandalo,

(a) Aimoinus, *triginta*. Reliqua de baptismo silet Fredegarius. Ex Baudemundo vero descripserunt monachus sancti Dionysii, Aimoinus et Sigebertus, in Chronico.

(b) Imo diu post, mortuo etiam Dagoberto, tempore sancti Sigeberti factum fuisse Trajectensem episcopum probabimus 6 Februarii, Baudemundus, *Histia gestis*, qua phrasi etiam maxime dissita connectit.

(c) Hæc sequentia desumpta ex cap. 61 Fredegarii.

(d) Sequentia leguntur apud Fredegarium, cap. 7; monachum sancti Dionysii, cap. 52, et Aimoinum, l. iv, c. 23 et 26. Quibus fere Samo dicitur de pago Senonago, de quo agemus 5 Februarii in Vita sancti Domitiani, § 4.

(e) Slavos cognomento Winidos appellant citati auctores, gens origine Sarmatica Wandalos et Winulos Germaniæ antiquos populos sibi subjugavit, unde hoc tempore Germanos trans Albim, Slavico genere oriundos die Wenden appellari tradit Cluverius ex illa regione oriundus, l. iii Germaniæ antiquæ, cap. 44. Fidem Sclavi et Winidi suo de nomine

A arrepto ad nutriendum Sigeberto regis filio, invidiorum factioni cessit, et ad Charibertum regis fratrem in Aquitania morantem contendit. Non multo post transeunte nubecula hujus tempestatis, lætior rediit per concordiam aura serenitatis.

CAPUT III.

Regnum Austrasiorum. Obitus Dagoberti.

7. (d) Sammon quidam Francus genere, nego: iator arte, cum ad gentem (e) Winidorum se contulisset, et per fortitudinem et industriam suam ab eis in (f) regem promotus fuisset, inter se et Dagobertum regem orta simultate, sæpe regni sui transgresso (g) limite, Thuringiam et reliquos sibi vicinos Francorum pagos vastabat acerrime. Hac de causa rex Dagobertus anno regni sui (h) undecimo Metis adiit, ibique procerum et pontificum conventum adesse jussit, eorumque consilio et consensu filium suum Sigebertum (i) in regnum Austrasiorum sublimavit, sedemque regis Metis urbem habere permisit; partem etiam thesaurorum sufficientem tradidit, et hoc totum edicto regali et procerum attestatione auctorizavit. (j) Tutelam vero regis, cujus pueritiæ timebat, commisit Cuniberto archiepiscopo Coloniensi, et Adalgiso duci; curam vero regni Austrasiorum et providentiam omnium imposuit Pipino principi. Ex illo die repressa est insolentia Winidorum, obviante eis fortiter et feliciter fortitudine Austrasiorum, et frequentibus præliis reprimente excursus illorum.

8. Post (k) annum nascitur regi Dagoberto filius, qui Clodoveus est nominatus. Qui iterum cunctis primatibus Austrasiæ et Neustriæ in generali conventu congregatis, iterum divisionem regni inter duos filios ordinavit coram eis eorum assensu et consilio, et confirmavit datis et acceptis invicem pactis et sacramentis, ut, scilicet, determinato utriusque regni certo limite, Sigebertus regnaret super Austrasiam, Clodoveus vero regeret Neustriam. Eam partem Franciæ, quæ spectat ad (l) Meridiem et Orientem, vocabant Austrasiam: eam quæ vergit ad Aquilonem et Occidentem, vocabant Neustriam. Rex Dagobertus tam juste et prudenter regno utroque ordinato, ne

modernam Slavoniam et Windismarchiam, vicinas Hungariæ ditiones, fecere; et proximam isthic provinciam Carinthiam obtinuisse Samonem diximus alibi.

(f) Ob victoriam et libertatem de Hunis procuratam rex factus, regnavit annos xxxv et ex duodecim uxoribus præcreavit xxii filios et xv filias (Apud Fredegar., cap 48).

(g) Sala fluvio dirempti Winidi, Sorabi dicti ab Eginhardo in Vita Caroli Magni, 28 Januar., sect. 19, qui se Winedis Sclavis conjunxerint.

(h) Christi 638. Hinc prior Vita eadem refert.

(i) Fredegarius Adalgiselum ducem palatii vocat.

(j) Desiderantur in priore Vita.

(k) Anno Dagoberti 12, Chr. 639.

(l) Imo versus Septentrionem et Orientem, nec vox Austria seu Austrasia ab Austro vento Meridionali derivata est, sed a voca Germanica Oosten, id est, Oriente, et contra Neustria est versus Meridiem et Occidentem.

aliquando aliquo modo vel fratres inter se paterno A gnere. Soror ejus Beggha nupta Ansigiso sancti Arnulphi Metensis episcopi filio, regiae dignitatis decus, quod penitus deperierat per regum Francorum inauditam desidiā, per suam reparavit prosapiam. Ipsa siquidem genuit Pipinum, Pipinus-Carolum, qui (h) Tudeces, id est, Martellus est agnominatus: Carolus Pipinum regem, Pipinus Carolum, cognomento Magnum, Francorum regem et imperatorem Romanorum; qui eo honoris et potentiae processit, ut nullus de regibus Francorum, vel ante eum, vel post eum, ei comparari potuerit. Quia aliquantulum excurrimus, cito unde digressi sumus redeamus.

9. Post cujus obitum duo reges et fratres, Sigebertus et Clodoveus, se quique in regno suo agebat prudenter, et inter suos valebant potenter, (b) subjectis se exhibendo placabiles, adversantibus terribiles. Et cum in omnibus inter se Deo placita vigeret concordia, pro uno tamen negotio pene voluit introreperere discordia. Sigeberto enim rege repente sibi debitam partem patris thesauri, n'ebantur ei contraire proceres, qui erant ex parte Clodovei. Sed Pipino principe, et Cuniberto archiepiscopo fortiter et rationabiliter instantibus, pro sui potentia ab invitis Neustriae primatibus extorserunt, mediante justitia, ut ex conducto ad villam Compendium veniretur, ibique thesaurus regis aequa lance divideretur, suaeque cuique (c) pars competenter daretur. Ventum est illo: thesaurus dividitur ex aequo, pars debita representatur Metis regi Sigeberto.

CAPUT IV.

Sancti Pipini obitus. Major domus Grimoaldus. Bellum Thuringicum.

10. (d) Sequens annus luctum maximum intulit regi Sigeberto ejusque regno, Pipino majore domus ex hac luce subtracto, qui ipsum Sigebertum patris nutrierat a puero, et imbecillitatem pueritiae et adolescentiae ejus validi sui auxilii sustentaverat brachio. Hic omnimodis regno utilis, genere, potentia, prudentia et fortitudine super omnes nominabilis, Grimoaldum filium suum rerum suarum haerem fecit: duas quoque filias, (e) Gertrudem et Beggham, ad laudem et gloriam generis sui post se reliquit. Quarum una, Gertrudis, Christo, quam sponso carnali, malens nubere, sanctae religionis proposito inaecriens in (f) Nivellesi caenobio, a sua fundato (g) matre, spiritualem prolem adhuc non desinit Deogi-

(a) Potius anno 16, a morte scilicet Clotarii, ut ex Fredegario, monacho sancti Dionysii et Aimoino supra docuimus. Obiit autem anno Christi 644, die 19 Januarii. Si hoc initium anni seorsim computetur, posset annus 17 aliquo sensu obtrudi.

(b) Reliqua hujus capituli desunt in priore Vita.

(c) Compendium castrum in Vita sancti Arnulphi, at palatium in Actis sancti Medarili, villa vero Gregor. Turon., l. iv, c. 2, et l. ix, c. 35; Fredegario, cap. 85; Aimoino, l. iv, c. 36. Exstat etiamnum oppidum munitum apud Sussionses in finibus Neustriae ad confluentes Axonae et Aisiae sive Isarcae fluminum.

(d) Fredegarius, cap. 85, descripta bonorum Dagoberti divisione, addit: « Post anni curriculum Pipinus moritur. » De eo agitur 21 Febr.

(e) Colitur Gertrudis 17 Martii. Beggha vero 17 Decemb.

(f) Prior Vita Nivalensi, est oppidum Brabantiae: in dioecesi nunc Namurcensi.

(g) Sancta Idubergera, sive Ita; colitur 8 Maii.

(h) Adrevaldus, lib. 1 de Miraculis sancti Benedicti, cap. 14, Carolum ait Tuditom dictum, quod adversarius nullatenus cedere sciret nullique parcere. Tu-

11. Grimoaldus pro patre suo Pipino constitutus major domus, potenter in aula Sigeberti regis principabatur, et domi militiaeque viriliter utabatur. (i) Omnia in tuto esse putabantur, et compressis vicinarum gentium motibus, nihil metuebatur. Invenit tamen noverca bonorum invidia quomodo in ipsis regni visceribus sereret discordiae zizania. Otho (j) Uronis domestici filius, qui Sigeberti regis ab adolescentia fuerat bajulus, zelo invidiae ducebatur contra Grimoaldum majorem domus, et traductis ad se procerum aliquibus, arrepebat in spem invadendi principatus ejus.

12. (k) Radulphus quoque, dux Thuringiae, vir bellicosus, prosperis intumescens eventibus, cum Wini-dos crebris vicisset congressibus, contra Sigebertum dominum suum et regem agebat insulenti, ejusque despiciens adolescentiam, magnam intulit regno molestiam: et eo recordiae processit, ut exercitu Sigeberti insidiis excepto, non (l) minimam de Francis stragem facere praesumpserit. Quod infortunium nimium Sigeberto regi intulit (m) luctum, tunc agenti annum regni (n) nonum, aetatis vero duodecimum. Sed quia cum aetate ei robur et industria accrevit, non antea ab inimicorum insecutione destitit, quam superbiam eorum domuit, et (o) Thuringos, qui instinctu Radulphi rebelles erant, sub jugo domini sui victos et confusos reflexit; (p) Otho etiam, qui potentiam Grimoaldi obliquo oculo limans, eam ad se trahere nitebatur, factione Grimoaldi a (q) Leuthario,

dites enim mallei dicuntur fabrorum quorum ictibus cuncta atteritur durities. Festus a tundendo nomen derivat. Ita Martellus, sive Marcellus, parvus malleus est.

(i) Hinc reliqua desunt in altera Vita.

(j) Fredegario, cap. 86, *Beronis*; aliis, ut isthic notat Duchesne, *Vironis, Eronis, Aronis*.

(k) Bellum hoc fuse describit Fredegarius, cap. 87.

(l) Fredeg.: « Fertur ibidem plurima millia hominuisse gladio trucidata. »

(m) Idem: « Sigebertus cum suis fidelibus gravi amaritudinis dolore arreptus, super equum sedens lacrymas oculis prorumpens, plangebat quos perdidit. »

(n) Fredeg., regni 8.

(o) Fredeg.: « In verbis Radulphus Sigeberto regimen non denegabat; in factis fortiter ejusdem resistebat dominationibus. » Sed haec de proximis adolescentiae annis intelligenda.

(p) Fredeg., cap. 88: « Otho adversus Grimoaldum inimicitia per superbiam tumebat. » Notatur autem annus regni Sigeberti 10.

(q) Idem *Leuthario*, apud quem nihil ultra de sancto Sigeberto legitur.

Alamannorum duce, in gratiam ipsius trucidatur, atque ita Grimoaldus in principem corroboratur.

CAPUT V.

Monasteria dotata. Eleemosynæ. Mors. Sepultura.

13. Pax alta et quies erat in cunctis (a) Austrasiarum terminis, sedatis undique exteris et domesticis adversariis, virtute Dei promovente virtutem Sigeberti regis, quem sibi placitum monstravit a primo rudimento ætatis. Qui enim Salomoni in tenera ætate dedit sapientiam, divitias et potentiam, dedit etiam huic sapientiam, divitias et potentiam. Ego quidem, si verbis Domini uti audeam, fidenter dicam, quia plus quam Salomon hic (Luc. xi, 31). Salomon enim sapientiam, quam in nocte et per somnium accepit, transgrediendo Dei cultum perdidit; divitias et potentiam, quas plus cunctis habuit, in perniciem animæ suæ vertit, et ut in posteris suis minueretur, peccando meruit. Hic vero pacificus noster Salomon, quicquid sapuit, quicquid habuit, quicquid potuit, ad animæ suæ commodum convertit. et ut in posteris suis spiritualiter multiplicaretur; bene agendo meruit. Solet enim fieri in pacatis regnis, ut per otium et desidiam moribus corruptis, abutantur securitate pacis. Hic contra gaudens diuturnitate temporalis pacis, laborabat obviam ire peccatis catervis; et colluctaturus contra spiritualia nequitiae in cœlestibus, conducere sibi spirituales, qui secum bellarent, exercitus.

14. (b) Duodecim enim monasteria in diversis regni sui partibus ædificavit, eisque ex suis redditibus regia liberalitate necessaria suppeditavit, ut illic sub apostolicæ vitæ viventibus regula, dum sua meterent carnalia, sua sibi seminarent spiritualia. Inter quæ eminent in nostra vicinia (c) Stabulaus et Malmundarium cœnobii, infra silvam Ardennam sita: quæ idem rex, cooperante sibi majore domus Grimoaldo, constructa, sancto Remaço Tungensi episcopo tradidit ordinanda. (d) Illius enim et Cuniberti Coloniensis episcopi præcipue innitebatur consilio, et ad talia facienda sanctorum virorum animabatur exemplo. Et ut ab uno plura discamus, quanta pii regis liberalitas fuerit in sanctorum locis ditandis, ex his duobus colligamus. Audiens in locis sancto Remaço delegatis, fervere cultum sanctæ religionis, præsertim quod idem præsul, abjecta episcopali sarcina, se ibi mancipaverat arctiori vitæ, tradidit ei ex ipsa foresta duodecim leucas in latitudine, et totidem in longitudine; in quo spatio nullus ei vel sibi succedentibus contradiceret: affirmaveruntque illud testamento cum astipulatione imperiali.

15. Rex Sigebertus, revera regis nomine dignus,

(a) Sanctus Sigebertus, infra, in epistola ad sanctum Desiderium episcopum Cadurcensem testatur gentes patrias pacifice obedire et gentes barbaras pacatissime cohabitare.

(b) Legunt alii viginti, silent numerum antiqui.

(c) De his mox pluribus agemus.

(d) Hæc iterum desunt in priore Vita.

(e) Silent antiquiores scriptores. Imo plures ei li-

os quia seipsum bene regere norat, magnopere terrena bona minimis Christi distribuere curabat, ut ad summum bonum tandem pertingere posset, quod non constare nisi in æterna beatitudine claret. Expertus enim erat quia terrena felicitas in aliquo semper curatur, ne ad perfectionem boni perveniat. Cum enim sibi opes, honores, potentia, gloria affatim pro regia affluerent magnificentia, multum tamen felicitati suæ deesse dolebat, pro eo quod (e) liberorum dulci affectu carebat. Et ideo in ædificandis ad ædificationem animarum cœnobiis instabat liberius, et sua Christo distribuere liberalius, quia præter Christum, cui hæc cederent, non erat ei hæres legitimus. Quia vero Grimoaldum majorem domus sibi in omnibus fidelem, morigerum et cooperatorem eatenus expertus erat, filium ejus Childebertum regni Austrasiarum (f) hæredem delegat; hoc tamen proposito conditionis tenore, si ipsum contingeret sine liberis obire. Rex quidem, ut pote futurorum nescius, quod tunc sibi videbatur, ex temporis convenientia fecit; postea vero filium genuit, quem nomine patris sui Dagobertum vocavit: et priori testamento ad irritum redacto, hunc nutriendum commisit majori domus Grimoaldo, ut ejus potentia contra omnes tutus sublimaretur in Austrasiarum regno.

16. (g) Talis erat Sigeberti regis vita, quam apud homines et temporalis magnificabat potentia, et grata Deo in omnibus commendabat justitia; apud Deum vero eam acceptabilem faciebat columbina simplicitas, cum tamen ei adesset etiam serpentina calliditas. Quia vero dicit Sapientia ex ore Salomonis: *Aufer rubiginem de argento, et egredietur vas purissimum, (h) aufer iniquitatem de vultu regis, et firmabitur justitia thronus ejus (Prov. xxv, 4, 5)*, rex ille, in cujus manu sunt corda regum, de famulo suo Sigeberto, qui per vitæ puritatem et sapientiæ venustatem splendebat ut argentum, abstulit in præsentis sæculo rubiginem peccatorum, et fecit sibi vas misericordiæ purissimum. Et cum Deus dicat nobis: *Date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt robia (Luc. xi, 41)*, quis discredet peccata hujus regis ex terrena contagione et regni occupatione ei adhærentia vice pulveris Deum eluisse tot eleemosynis, quæ ad laudem et gloriam nominis Christi expeasse sunt per eum, et adhuc quotidie expendantur in tot ab eo structis cœnobiis? Abstulit nimirum iniquitatem de vultu regis, ut firmaretur justitiæ thronus ejus, ut quia justus ex fide vivens, vili penderat terreni regni fastus, coronatus corona justitiæ, et ornatus palma victoriæ, conregnaret Christo in cœlestibus (i).

17. Rex ergo terribilis apud omnes reges terræ qui aufert spiritum principum, ne malitia mundi mutaret

lios fuisse tradit auctor Vitæ sancti Boniti constantensis, ut supra dictum est.

(f) A loptivum appellari in quodam ms. Titiano supra diximus, sed potius ab asseclis Grimoaldi post obitum Sigeberti assumptum.

(g) Iterum desunt in priore Vita.

(h) Vulgata Editio, *aufer impietatem*.

(i) Reliqua, sed mutato ordine, sunt in priore Vita

militis sui intellectam, in flore juvenilis ætatis eum acerba morte rapuit de præsentis sæculo nequam, et in celesti curia ei contulit veræ dignitatis gloriam. Obiit autem Kalendis Febrarii, (a) ætatis suæ anno fere tricesimo primo, regni vicesimo octavo, ab Incarnatione Domini anno sexcentesimo sexagesimo

(a) Imo ætatis 78, regni 25, ut pote natus sub finem an. 635, mortuus 1 Febr. 663, qui Gemblacensi, annum a Paschate inchoanti, fuit 662, a transitu sancti Martini 266.

A secundo; a transitu sancti Martini ducentesimo sexagesimo tertio. Et qui in multis locis insignia sui monumenta reliquerat, sepeliri eligit in (b) urbe Metis, quæ regni sui sedes fuerat, in basilica, quam ad gloriam et laudem Dei in honore sancti Martini gloriosi confessoris regia liberalitate construxerat.

(b) Potius in confinio Metensi, ut infra in Translatione, non autem prope Parisio, ut Sanmarthani scribitur.

DE SIGEBERTO REGE

ANALECTA EX VARIIS AUCTORIBUS.

(Ex Bolland., tom. I.)

§ 1. Sancti Sigeberti uxor Imnechildis, filius Dagobertus rex Austrasiarum; neptis sancta Irmina, abnepos sanctus Gregorius Ultrajectinus, aliique a sancto Sigeberto, prognati.

1. Uxor sancti Sigeberti fuit Imnechildis, nonnullis Imnechildis, Eumnechildis et Chinéchildis appellata; e qua Dagobertus et forsitan plures liberi prognati sunt. Mortuo sancto Sigeberto, Dagobertus, octo aut decem annos natus, cui jure hæreditario regnum debebatur, factione magnatum, et potissimum Grimwaldi majoris domus, pulsus est, atque in clericum, Didonis Pictavensis episcopi consilio, attonsus, in Scotiam, sive Hiberniam insulam directus, proque eo in regnum Austrasiarum intrusus Childebertus filius Grimwaldi; quem a sancto Sigeberto in regni hæredem fuisse adoptatum, et Dagobertum defunctum, esse falsus rumor sparserat, uti alibi ex antiquis auctoribus probamus. Imnechildis uxor sancti Sigeberti, abducto in Hiberniam filio videtur Parisios fugisse, opem imploratura contra regni invasorem. Hoc namque pulso, ipsa cum Childerico adolescente Austrasios rexit, cujus regni an. 2 tam Childericus rex, quam Imnechildis regina Barisiacum monasterium in agro Laudunensi sancto Amanodo condonarunt. Ejusdem etiam reginæ Imnechildis consilio traditur Childericus in Alsatia superiore monasterium in valle sancti Gregorii fundasse.

2. Vivebat eo tempore in Anglia sanctus Wilfridus, an. 664 episcopus consecratus, et circa an. 669 toti Northumbriæ prapositus. Hic Dagobertum, ex Hibernia ad se venientem, hospitio excepit, et equis sociisque adjutum in patriam remisit: cui Imnechildis mater in locis magis remotis partem regni procuravit, et inter utrumque regem pacem concordamque fovit. Dagobertus rex constitutus sanctum Wilfridum ad se venientem benigne excepit, multisque precibus saugavit ut provinciam remanentia sua dignaretur, episcopatum Strateburgensem accipiens. Quæ alibi ex Actis sancti Wilfridi deducimus. Dagoberto huic uxorem fuisse Mechtildem Saxonum ducissam colligimus ex Bruschio, in Episcopis Argensibus, in sancto Arbogasto. Ivo Dagobertum regno pulsum cum conjuge sua apud Thuringos habitasse tradit e Chron. Mss. Mathæus Merianus, in topographia archiepisc. Moguntini, agens de Heiligenstadio Eichsfeldiæ urbe primaria, quem locum sua primordia Dagoberto debere aiunt. Quæ etiam in additionibus ad Lambertum Schaffnaburgensem a historio editum, pag. 264, de monasterio Erphurli extractio leguntur, ad eundem Dagobertum referenda videntur, et tempus Kygiberti seu Richberti, episcopi Moguntini, probat, sed pro ann. 707 substitutus est an. 677, aut huic vicinus. Ipse autem

B Dagobertus appellatus est rex Germanorum, Francorum, Germanicorum, et Francorum Transrhenanorum, ac præter ditiones trans Rhenum sitas, obtinuit etiam Alsatiam cum urbe Argentoratensi. In hac Alsatia palatium suum Kirchemium aliaque loca monasterio Haselacensi attribuit, cum sanctus Florentius, dein episcopus Argentoratensis, filix ejus visum ac loquelam reddidisset. Varia item a Dagoberto ecclesiæ Argentoratensi et monasteriis Schutterano et Saraburgo, donata sunt, cum filius ejus a sancto Arbogasto, episcopo Argentoratensi, fuisset ad vitam revocatus. Videtur hic Dagoberti filius in arce regio Semburgo, sive Isemburgo, in lucem editus, ac sacro baptismatis fonte renatus, de avi sui nomine Sigebertus appellatus. Hinc temporibus non distinctis, ipse sanctus Sigebertus suscitatus a morte perperam traditur a Bruscho, et Guilliman., de Episc. Argentor., in sancto Arbogasto, atque a Coc., in Dagoberto prævio, c. 15. At resuscitatione omissa, ab apro in venatione ad insulam Rheni Novletensis occisus dicitur a Joan. Isacio Pontano, l. II Hist. Gellicæ; extinctus veneno per Grimwaldum a Miræo, in Fast. Belgic., 21 Febr., in elogio Beati Pippini ducis. Veneni suspicionem movent etiam Sanmarth., tom. I Hist. Geneal. reg. Francor., l. v, c. 8. Quæ omnia temporum ac personarum facta distinctione corrumpunt. Reliqua ex Actis sanctorum Arbogasti et Florentii episcoporum Argentoratensium alibi firmamus.

3. Imnechildis uxor sancti Sigeberti, ac hujus Dagoberti mater commorabatur apud Childericum regem, etiam postquam hic Bilechildem uxorem duxerat. Donationes monachis Stabuleans. et Malmundariens. a sancto Sigeberto factas hi tres confirmant. Ipsum diploma infra dandum sic incipit: « Childericus rex Francorum, Imnechildis et Bilechildis gratia Dei reginæ, viris illi-tribus Gundoino duci et Ojoni domestico. » Et hæc ejus clausula: « Ut hæc præceptio nostra in membranis conscripta, firma et inviolabilis perseveret, manu nostra subter eam decrevimus affirmare. Signum gloriosi domni Childerici regis. Signum Imnechildis reginæ. Signum Bilechildis gratia Dei reginæ. Signum Gundoini ducis. Data quando fecit mensis Septemb. dies 6, anno 8 regni domni Childerici regis. Trajecto feliciter. » Annus is est 672. Dein an. 686, mortuo Clotario III, Neustriæ et Burgundiæ reg., Childericus successit, et una regnum Austrasiarum retinuit; in quo Imnechildem reginam aliqua adhuc cum potestate vixisse invenitur in Vita sancti Prajecti episcopi Arvernorum, 25 Jan., ex Ms. Ultraject. edita, ubi, n. 11, ita legitur: « Cum vir Dei Prajectus (in jus ab Hectore comite vocatus) se undique arctatum cognovisset, necessitate compulsus, ita respondit, se causas Ecclesiæ Imnechildæ reginæ ditioni commendatas habere. Causæ